

KARAÇAY-MALKAR NART DESTAN KAHRAMANLARINDAN “ DEMİRCİ DEBET ”

Dr. Ufuk TAVKUL

Kırım Dergisi, 8 (33), 2000, 25-29.ss.

Kafkas halklarının mitolojisi olarak da adlandırabileceğimiz Nart destanları Karaçay-Malkar folklorunun en önemli bölümlerinden birini oluşturmaktadır.

Kafkas mitolojisine göre bugünkü Kafkasya halklarının¹ ataları sayılan efsanevi bir halk olan Nartlar, destanlarda anlatılanlara göre atı evcilleştirmişler, demiri bulmuşlardır. Nartlar mertliğin, cesaretin, iyiliğin ve Kafkas kültürünün sembolüdürler. Son derece akıllı ve usta savaşçılar olan Nartlar, insanüstü varlıklar olan düşmanlarını kaba kuvvetle değil, ince zekâları ve kurnazlıkları ile yenmektedirler.

Nart destanları, değişik dillerde konuşan ve farklı etnik kökenlerden gelen Kafkasya halkları arasında, onların kültürlerini birleştirici önemli bir unsur olarak ortaya çıkmaktadır. Karaçay-Malkar, Adige, Abhaz-Abaza, Oset ve Çeçen-İnguş halklarının folklorlarında Nart destanları eski Kafkas kültürünün en belirgin temsilcisi olma özelliği taşımaktadır.

Kafkas halkları arasında yaşayan Nart destanları farklı dış unsurlardan etkilenecek şekilde değişmiş ve zenginleşmiştir. Adige, Abhaz-Abaza Nart destanlarının bazı motifleri eski Yunan mitolojisi ile benzerlik gösterirken, Karaçay-Malkar Nart destanlarının Altaylar'a ve eski Türk mitolojisine yakınlığı dikkati çekmektedir.

Kafkasya'da yüzyıllar boyu birlikte yaşayan Adige, Abhaz-Abaza, Karaçay-Malkar, Çeçen-İnguş ve Oset halklarının Nart destanlarında benzer motiflerin yer aldığı görülmektedir. Sosyolojik açıdan Kafkasya halkları arasındaki kültürleşmeye en güzel örneği teşkil eden Nart destanları Kafkas halklarının kültür birliğinin bir temsilcisi olmaktadır.

Karaçay-Malkar Nart destanları yüzyıllar boyunca halkın hafızasında nazım yada nesir şeklinde saklanmıştır. Eski Türk ve Moğol halklarının bir çoğunda olduğu gibi Karaçay-Malkar destanları da çoğunlukla nazım (cır) şeklindedir.

Karaçay-Malkar Nart destanlarının başlıca kahramanları şu adları taşırlar:

Örümek, Sosurka, Sosuruk, Soslan, Davat, Debet, Devet, Sibilçi, Alavgan, Fuk, Karaşavay, Batirez, Cönger, Şırdan, Açemez, Aymuş, Gezoh, Satanay Biyçe, Agunda, Sozuk, Bolat Hımiç, Bödene, Raçıkav, Çüyeldi, Çüyeydi, Bora Batır.

Destanlarda Debet'in Yer Tanrısı ile Gök Tanrısının oğlu olduğu, Satanay Biyçe'nin annesinin ay, babasının güneş olduğu, Örümek'in gökten düşen bir kuyruklu yıldızın içinden çıkarak, kurt sütü içerek büyüdüğü, Sosurka'nın granit bir kayadan doğduğu anlatılmaktadır. Olağanüstü şekillerde doğan bu Nart kahramanlarının doğa üstü güçleri vardır. Debet'in kalbi ve kanı ateşlidir. O ateşin, taşın ve hayvanların dillerini bilir. Satanay Biyçe gelecekte haber verir, istediği insanın şekline girebilir. Sosurka'ya ok işlemez. Karaşavay soğuktan ve ateşten korkmaz. O ve atı Gemuda şekillerini değiştirebilirler.

Karaçay-Malkar Nart destanlarında Nartların yaratılışı şöyle anlatılır:

¹ Karadeniz ile Hazar denizi arasında uzanan Kafkas sıradağlarının üzerinde ve kuzeyinde kalan bölgelerde yaşamakta olan Abhaz-Abaza, Adige, Karaçay-Malkar, Kabardey, Oset, Çeçen-İnguş ve Dağıstan halkları “Kafkas kültürü”nü meydana getiren Kafkasya halklarıdır.

Kün Teyrisi (Güneş Tanrısı) güneşi yaratmış. Cer Teyrisi (Yer Tanrısı) yeri yaratmış. Üçüncü olarak denizler yaratılmış. Gök ile yer yaratıldıktan sonra ikisinin arasında insan oğlu yaratılmış. Kün Teyri diğer tanrıların hakimiyiymiş. Dünyayı ısıtan o imiş. Kün Teyri öfkelendiği zaman yeri yakar, denizleri kuruturmuş. Bir gün bulutlar Kün Teyri'yi kızdırmışlar. Yeryüzünü kaplayarak güneşin yeri ısıtmasını engellemişler. Kün Teyri hiddetlenerek yeryüzüne kusmuş. İçinden kızgın taşlar, kıvılcımlar yeryüzüne yağmış. Yeryüzündeki madenler, altın, gümüş işte onlardan olmuş. Kün Teyri'nin diğer adı Kaynar Teyri imiş. O zamanlarda dünyada "Nartlar" ve "Harralar" adlı iki grup insan yaşıyormuş. Harralar kızıl tüylü, her şeyi yiyen vahşi insanlarmış. Nartlara da zarar veriyorlarmış. Bir gün Nartların içinden Debet adında biri Kün Teyrinin kustuğu taşların içinden demiri ayırıp silah yapmayı başarmış. Nartlar o silahlarla Harralar'ı yeryüzünden yok etmişler.

DEMİRCİ DEBET (DEVET)

Karaçay-Malkar Nart destanlarında Nartlar'a demirciliği öğreten, onlara demirden silahlar yapan kahramanın adı Debet(Devet)'tir. İnanişe göre, gökte parlayan ve kayan yıldızlar Nartlar'ın demircisi Debet kızgın demir döverken havaya uçuşan kıvılcımlardır. Nart destanlarında bununla ilgili şöyle bir hikâye anlatılır:

*"Çok önceleri gökyüzünde hiç yıldız yokmuş. O zamanlar geceler çok karanlık geçiyormuş. O devirlerde Nartlar yeryüzünde aslanlar, kaplanlar, "emegen" adı verilen devler, cinler, hortlaklarla mücadele ediyorlar, savaşıyorlarmış. Ağaçları devirip, kayaları dağlardan yuvarlayarak güçlerini deniyorlarmış. Bir gün Debet Nartlarla kararlaştırıp Karmur dağlarına gitmiş. O dağdaki bütün taşlardan toplayıp, avucuna alıp sıkıp deneyerek, en sonunda siyah renkli, ağır, parlak bir taşı sıkıdığına o taştan demir damlalarının aktığını görmüş. **Kün Teyri** (Güneş Tanrısı) Debet için demir cevherini hamur gibi yumuşak kılmış. Debet Nart ülkesine gelerek Nartlara demir taşını anlatmış ve Karmur dağlarına giderek bütün taşları Nartlara taşıtmış. Sonra yerde büyük bir çukur açıp, eliyle o taşları sıkıp sıkıp demiri akıtarak yüksek bir örs yapmış. Aynı şekilde, demir dövmek için çekiç yapmış. Birbirleri ile boğuşan iki yıldandan ilham alarak, kızgın demiri tutmak için kaskaç yapmış. Bizon derisinden köruk yapıp ateşe üfleyerek kömür ateşini kızgın bir biçimde yakıp taşları ateşte eritmiş. İçinden demiri ayırdıktan sonra Nartlar'a kılıçlar, oklar, savaş baltaları, kamalar yapmış. Onları Kafkas dağlarından çıkan bir kızıl pınarın suyunda çelikleştirmiş. O pınara Bora pınarı derlermiş. Debet örs üzerinde demir döverken kıvılcımlar göğe sıçrayıp yapışarak yıldız olmuşlar. Karanlık geceler böylece ışımaya başlamış. Debet yeryüzünde Nartların demirden silah ihtiyaçlarını karşılayınca artık yapacak iş bulamayıp sıkılmaya başlamış. "Ben işsiz-güçsüz yeryüzünde duramam" deyip, kendisine kanatlı bir araba yaparak gökyüzüne uçup gitmiş. Debet orada yaşayan gökyüzü insanları için hâlâ demirden silahlar, eşyalar yapıyormuş. O demir dövdüğü zamanlarda uçuşan kıvılcımlar yer yüzünden kayan yıldızlar gibi görünüyorlarmış."*

Nartların en usta demircileri olan Debet yeryüzüne olağanüstü bir biçimde doğarak, mucizevî bir şekilde gelmiştir. Debet'in doğuşu Karaçay-Malkar Nart destanlarında şöyle anlatılır:

Karaçay-Malkar Türkçesi:

Ertde-ertde dorbunlada turganda

Taş tegene agaç çekek bolganda

Ot Teyrisi Cer Teyrini algandı

Kök küküreb Cer buvaz bolgandı

*Toguz cılnı, toguz künnü
Ol buvaz bolub turgandı
Cer carılıb sora Debet tıvgandı
Suv Anası alıb anı cuvgandı
Çerekleni anı avzuna burgandı
Ol Debetni otdan bolgandı cüregi
Kurçdan bolgandı sanlarını keregi
Ot Teyrisi otnu tilin bildirgendi
Cer teyrisi taşla tilin bergendi
Suv Teyrisi aşın, suvun iygendi
Temir anga tılı kibik bolgandı
Kalay süyse, alay arı burgandı
Çiy temirni bolat etib bergendi
Nart askerge köb sadakla etgendi
Sadakları Mingi Tavdan ötgendile
Okları Kara Tengizge tüşgendile*

Türkiye Türkçesi:

Çok eskiden mağaralarda yaşarken
Taş yalak tahta kova var iken
Ateş tanrısı Yer tanrısı ile evlenmiş
Gök gürleyip Yer hamile kalmış
Dokuz yıl, dokuz gün
O hamile olarak durmuş
Yer yarılıp sonra Debet doğmuş
Su tanrıçası alıp onu yıkamış
Irmakları onun ağzına çevirmiş
O Debet'in ateştenmiş yüreği
Çeliktenmiş vücudunun parçaları
Ateş tanrısı ateşin dilini öğretmiş
Yer tanrısı taşların dilini vermiş
Su tanrısı yemeğini, suyunu göndermiş

Demir ona hamur gibi olmuş
Nasıl isterse, o tarafa bükmüş
Ham demiri çelik yapıp vermiş
Nart askerlerine çok oklar yapmış
Okları Elbruz dağından aşmış
Kurşunları Karadenize düşmüş

Karaçay-Malkar Nart destanlarında Debet'in doğumunu anlatan bir başka hikâyede, onun annesinin adının *Akbiyçe* olduğu, babasının ise gökten inip Akbiyçe'yi hamile bırakan bir melek olduğu rivayet edilir. Destanlarda Debet'ten *Salıncı ulu Devet-Batır* (Melek oğlu Devet-Batır) adıyla da bahsedilir.

Nartlar, dev yaratıklar olan amansız düşmanları “*emegenler*” karşısında savaşta başarısızlığa uğradıklarında, Nart yaşlıları, Demirci Debet'i bulup, ona “*emegenleri*” yenebilecekleri bir kılıç yaptırmaları için genç Nartları, Debet'in yaşadığı Elbruz dağına gönderirler. Karaçay-Malkar Nart destanlarında bu hikâyeye şöyle anlatılır:

Karaçay-Malkar Türkçesi:

Emegenle Nartla bla erişe elle
Ullu zaran eter üçün küreşe elle
Nart batırla cortuvulda bolganda
Üylede kartla, katınla kalganda
Tavdan kelgen taza suvlanı tıya elle
Nart elleni çaşavların buza elle
Nart ulanla zalimlikni unamayla
Allaylanı kırmaganlay koymayla
Cigitlikden kem bolmagan dev Nartla
Tüblerinde kurç temirça, Nart atla
San salmay, kıralla emegenleni cigitlikde
Özenlede ne da tav tikde
El nığışda oturadıla kartla
Taşnı kısıb, suvun çılgargan Nartla
Aksakalla onov-kengeş etedile birge-
Emegenleni artın kalay üzerge
Ahırında bu onovga keldile
-Atlaga minib, Nart cigitle, tambla colga atlanıgız

Temir usta Nart Debetni tabıgız
Allay kılıç işletigiz Debetge
Avurlugu dombay tengli bolgan
Uzunlugu uzun bolgan tav koldan
Kengligi va keng bolub çana coldan
Tang athanlay, Nartla çıkdıla colga
Aldıla bek kerekli işni kolga
Ala baradıla, keçe-kün tohtamay
At arıvga, aç boluvga karamay
Uzun, uzak col cürüy ketib, aş kabmayla
Kartla aythan Debetni va tabmayla
Bir kün caşla, aylana ketib
Mingi Tavnu da tüz tübüne cetib
Tohtadıla suv katında solurga
Onovlaşdıla alayda kalırğa
Colda arıgan, aç bolgan Nart atla
Kişenlenib, çık kırdıkda otlaydıla
Köb keçe le cuklamagan Nartla
Camçılaga çulğanıb, cuklaydıla
Ertiden bla collarına ketdile
İzley barıb, bir dorbunga cetdile
Ol dorbunda ala Nartnı kördüle
Kördüle da, anga salam berdile
Karasala: Bilekleri temirden
Tışleri va taş oguna kemirgen
On barmagı turçdan bla kurçdan
Har barmagını kıyırı – sab-sarı –
Ol a Debetni dommak turnakları
Temir bileklede bolgandı Nart karuv
Boşdu anga kösevlени kolga aluv
Kolları tözelle kızgan temirge
Bardı amal cana turgan temirlени bügerge

*Kaltrıradı cerni, aşığb atlasa
Cumduruk etib a ol temirni ursa
Ciltinle, culduzlaça uçadıla
Tavuşundan emegenle kaçadıla
Temirçini bardı mazallı sanı
Köküregi kaya kibikdi anı
Otha salıb, temirni kızdırıb
Cana turgan temirni kolga alıb
Avur cumdurugu bla uradı
Citi kılıç, cılança sozuladı
Uzalıb anı tengizge sugadı
Suvugan kılıç katadı alay
Hazırdı iş sınarga busagatlay
Temirçi, Nartladan artharak turub
Kördü tavnu tik başın urub-
Anı başı, miçımay çaçıldı
Mazallı tav ekige carıldı
-Bu kılıç bolsun Nartlaga savgaga
Eliya bolsun emegen amanlaga!-
Deb, temirçi savutnu konaklaga uzatdı
Nartlanı kolun tuta katı
-Temirçi Debet işlegen kılıç kolubuzda
Endi duşman turmaz colubuzda!
Caşav collaring, Debet, uzak bolsunla!- deb Nartla
Atlaga minib, colga çıkdıla
Debet degen – temirçile atası
Bu tavlada bolgandı anı kalası
Ol Nartlaga temirleni bişirgendi
Temirleden kübe etib kiydirgendi
Ustalık bla kesin Nartha süydürgendi
Nart askerge sadak okla etgendi
Etgen ogu, tavdan taşdan ötgendi*

*Cer üsünde Debet kibik ösmegendi
Kalkanların kılıç kesmegendi
Kılıçları, tavnu ursang, cargandı
Alga atha nalla Debet salgandı
Andan halkga töre bolub kalgandı
Nallagandı Nart askerni atların
Kuvandırgandı caşın, kızın, kartların
Temirni ol taşdan ayırgandı
Nart duniyaga temirni ol bergendi
Halk a, körüb, barın andan bilgendi*

Türkiye Türkçesi:

Emegenler Nartlarla savaşıyorlardı
Büyük zarar vermek için uğraşıyorlardı
Nart kahramanları akına çıktıklarında
Evlerde yaşlılar, kadınlar kaldıklarında
Dağdan gelen temiz suları kesiyorlardı
Nart köylerinin hayat düzenlerini bozuyorlardı
Nart delikanlıları zalimliğe boyun eğmiyorlar
Öylelerini yok etmekten geri durmuyorlar
Yiğitlikten yana eksiklikleri olmayan güçlü Nartlar
Altlarında, çelik gibi, Nart atları
Mahvediyorlar emegenleri yiğitlikte
Vadilerde ya da sarp dağlarda
Köy nığışında² oturuyorlar yaşlılar
Taşın, sıkıp suyunu çıkaran Nartlar
Aksakallar³ istişare ediyorlar birlikte-
Emegenlerin kökünü nasıl kurutacakları üzerine
En sonunda bu karara varıyorlar
-Atlara binip, Nart yiğitleri, yarın yola çıkın
Demirci ustası Nart Debet'i bulun

² Nığış: yaşlıların sohbet etmek amacıyla bir araya toplandıkları yer.

³ Aksakal: halkın idaresinde söz sahibi olan yaşlılar.

Şöyle bir kılıç yaptırın Debet'e:
Ağırlığı bizon kadar olan
Uzunluğu daha uzun dağ kanyonundan
Genişliği ise daha geniş kızak yolundan
Şafak söker sökmez, Nartlar çıktılar yola
Çok gerekli olan bu görevi aldılar ele
Onlar gidiyorlar, gece-gündüz durmadan
Atın yorulmasına, açlığa aldırmadan
Uzun yollar giderek, yemek yemiyorlar
Yaşlıların söyledikleri Debet'i bulamıyorlar
Bir gün delikanlılar dolaşarak gidip
Elbruz dağının tam eteğine ulaşip
Durdular su kenarında dinlenmek için
Karar verdiler orada kalmaya
Yolda yorulan, acıkan Nart atları
Kösteklenip, nemli otlarda otluyorlar
Çok geceler uyumayan Nartlar
Yamçılara sarınıp, uyuyorlar
Sabahleyin yollarına gittiler
Arayarak giderken, bir mağaraya ulaştılar
O mağarada onlar Nart'ı gördüler
Gördüler de, ona selam verdiler
Baksalar ki: Kolları demirden
Dişleri ise taşı bile kemiren
On parmağı tunç ile çelikten
Her parmağının kenarı – sap-sarı –
O Debet'in bronz tırnakları
Demir kollarda varmış Nart gücü
Kolaymış onun için kor parçalarını eline almak
Elleri dayanıyorlar kızmış demire
Vardır gücü yanan demirleri bükmeye
Titretiyor yeri, hızlıca yürüse

Yumruk yapıp o demire vursa
Kıvılcımlar, yıldızlar uçuşuyorlar
Sesinden emegenler kaçıyorlar
Demircinin var dev gibi vücudu
Göğsü kaya gibi onun
Ateşe koyup, demiri kızdırıp
Yanan demiri eline alıp
Ağır yumruğu ile vuruyor
Keskin kılıç, yılan gibi uzuyor
Uzanıp onu denize sokuyor
Soğuyan kılıç sertleşiyor böylece
Hazırdır iş görmeye hemen
Demirci, Nartlardan biraz geride durup
Dağın dik zirvesine vurdu-
Onun başı, çok geçmeden dağıldı
Muazzam dağ ikiye yarıldı
-Bu kılıç olsun Nartlara hediye
Yıldırım gibi olsun kötü emegenlere!-
Deyip, demirci silahı misafirlere uzattı
Nartların elini sıkıca sıktı
-Demirci Debet'in yaptığı kılıç elimizde
Artık düşman duramaz yolumuzda
Ömrün uzun olsun Debet!- deyip Nartlar
Atlara binip, yola çıktılar
Debet denilen – demircilerin atası
Bu dağlarda imiş onun kalesi
O Nartlara demirleri pişirmiş
Demirden zırh yapıp giydirmiş
Ustalıkla kendisini Nartlara sevdirmiş
Nart askerlerine oklar yapmış
Yaptığı ok, dağdan taştan geçmiş
Yer yüzünde Debet gibisi yetişmemiş

Kalkanlarını kılıç kesmemiş
Kılıçları, dağa vursan, yarmış
İlk önce ata nalları Debet çakmış
Ondan halka töre olarak kalmış
Nallamış Nart askerlerinin atlarını
Sevindirmiş delikanlısını, kızını, yaşlısını
Demiri o taştan ayırmış
Nart dünyasına demiri o vermiş
Halk görüp, her şeyi ondan öğrenmiş

Karaçay-Malkar Nart destanlarında Debet'in kendisi gibi atı da olağanüstü özelliklere sahiptir. Destanlarda anlatıldığına göre Debet'in atı Kafkas dağlarının üzerinden bir sıçrayışta aşar. Dağlar onun karnının altında küçük tepeler gibi kalırlar. Irmaklara, göllere, denizlere ulaştığında, Debet'in atının bir burnundan çıkan dondurucu rüzgâr ırmağı yada denizi dondurup, Debet'in geçebileceği bir köprü oluşturur. Diğer burun deliği ise sıcak, yakıcı dumanlar çıkartıp buzları eritir, yağmur yağdırır, yaz mevsimini getirir.

Nart Kahramanı Demirci Debet ile Davut Peygamber Arasındaki Benzerlikler

Kafkas halklarının ortak tarihî destanları olan Nart Destanları pek çok dış kaynaktan etkilenerik şekillenmiş ve yüzlerce yıl içinde günümüzdeki biçimini almıştır. Nart destanları incelendiğinde Orta Asya Türk mitolojisi ile eski Yunan mitolojisinden pek çok unsuru bünyesinde ihtiva ettiği görülmektedir. Tarih boyunca Kafkasya'yı etkileyen Ön Asya kültürünün de Nart destanlarındaki izlerini görmek mümkündür. Karaçay-Malkar Nart destanlarındaki Demirci Debet ile Davut Peygamberin karakteristik özellikleri arasındaki benzerlikler tesadüfe yer bırakmayacak şekilde bir kültürel yayılmanın Ön Asya'dan Kafkasya'ya doğru geliştiğinin göstergesidir.

Nart Debet (ya da Devet) Karaçay-Malkar Nart destanlarında mitolojik bir kahraman olarak tasvir edilir. Debet çıplak elleriyle kızgın demiri dövebilir, ona istediği şekli verebilir. Kuşların ve bütün hayvanların dillerini bilir ve onlarla konuşabilir. Nart kahramanları için demirden kılıçları, kalkanları ve zırhları ilk defa yapan Demirci Debet'tir. İlk at nalını Debet icat etmiştir, böylece Nart savaşçıları atları ile uzak ülkeleri fethedebilmişlerdir. Nart destanlarında anlatıldığına göre Nart Debet'in ondokuz oğlu vardır.

Bazı Karaçay-Malkar bilimadamları Nart Debet'in isminin kökeni hakkında değişik görüşler ileri sürmüşlerdir. Profesör Magomet Habiçev'e göre Debet ya da Devet adı "Dev" kelimesine getirilen "-et" çoğul ekiyle türetilmiş bir isimdir. Buna göre Debet ya da Devet adı "Devler", "Güçlüler" anlamına gelir. Ancak "dev" kelimesinin Farsça bir kelime olması bu görüşü çürütmektedir. Diğer bir Karaçay-Malkar bilimadamı İsmail Miziyev'e göre Debet adı, ailenin ve evin koruyucusu olduğuna inanılan eski İskit Tanrıçası Tabiti ile bağlantılıdır.

Ancak Davut Peygamberin Kur'an-ı Kerim'de konu edildiği bazı ayetleri incelediğimizde Nart kahramanı Demirci Debet ile büyük benzerlikte özelliklere sahip olduğunu görüyoruz. Enbiya suresinin 80. ayetinde ve Sebe suresinin 10. ayetinde Allah Davut peygambere demirden zırh yapmasını öğrettiğini ve Davut'un ellerinde demiri yumuşattığını söylemektedir. ("Ona sizi savaşta korumak için zırh yapma sanatını öğretti." **Enbiya suresi 80. ayet.** "Ey dağlar ve kuşlar. Davud tesbih ettikçe siz de onu tekrarlayın diyerek and olsun ki ona katımızdan lütufta

bulunduk. Geniş zırhlar yap, dokumasını sağlam tut diye ona demiri yumuşak kıldık.” Sebe suresi 10. ayet.)

İslamî rivayetlerde de Allah’ın Davut peygambere kuşlarla ve dağlarla nasıl konuşmayı öğrettiği, silah ve zırh yapmak için demiri nasıl yumuşatmayı öğrettiği anlatılır. Bu hikâyelere göre Davut peygamber demiri ateşin yardımı olmadan hamur gibi yumuşatma mucizesinin sahibidir. Rivayetlerde Davut peygamberin ondokuz oğlu olduğu anlatılır. Orta Asya Türk boyları arasında Davut Peygamber demircilerin piri kabul edilir. Tarançı (Uygur) şamanları bazı dualarında Davut Peygamberi demircilerin kutsal hocası olarak tasvir ederler ve ondan yardım dilerler. Kazak şamanlarının dualarında da Davut Peygamber demiri ateşin yardımı olmadan döven bir pir olarak tasvir edilir.

Karaçay-Malkar Nart destanlarında anlatılan Nart Demirci Debet’in taşıdığı özellikler Kur’an-ı Kerim ve İslamî rivayetlerde anlatılan Davut Peygamberin özellikleri ile tam olarak benzeşmektedir. Demirci Debet’in ve Davut Peygamber’in ondokuz oğlu vardır. Her ikisi de demirci ustasıdır ve demiri ateş kullanmadan hamur gibi yoğururlar. Her ikisi de demirden silahları ve demir zırhı ilk icat eden kişidir. Her ikisi de kuşlarla ve dağlarla konuşabilmektedirler.

Demirci Debet ile Davut Peygamber arasındaki bu benzerlikler tesadüfle açıklanamaz. Bazı dinî rivayetlerin Orta Asya ve Kafkaslar’a önceki yüzyıllarda taşındığı açıktır. Bu hikâye ve rivayetler o bölgelerdeki yerli halkların eski destan ve efsaneleri ile karışmışlar ve yeni karakteristik özellikler kazanmışlardır. Davut Peygamber Karaçay-Malkar Nart destanlarında değişime uğramış ve Nart kahramanı Demirci Debet (Devet) kimliğine bürünmüştür.

Davut Peygamber milattan önce 10. yüzyılda Filistin’de yaşamıştır. M.Ö. 7. yüzyılda İskitler Kafkas dağlarını aşarak Kafkas Ötesine geçmişler ve Orta Doğu’ya kadar uzanan toprakları işgal etmişlerdir. Bir süre sonra Kafkasya’ya geri dönen İskitler’in bazı kültürel unsurları beraberlerinde Orta Doğu’dan Kafkaslar’a taşımaları muhtemeldir.

Milattan sonra 7-10. yüzyıllar arasında Kafkaslar’ın hâkimi olan Hazar Türk İmparatorluğu’nun resmî dini Musevilikti. Bilindiği üzere Davut Peygamber de bir Yahudi peygamberi idi ve Hazar Türkleri için Davut Peygamber bir kahramandı. Hazar İmparatorluğu’nun dağılmasının ardından Hazar Türklerinden pek çok ailenin Kafkaslar’a gelerek Kabardey-Çerkes ve Karaçay-Malkar gibi etnik gruplara karışarak asimile oldukları bilinmektedir. Hazar kökenli bu aileler bu etnik gruplar arasında asimile olurlarken beraberlerinde getirdikleri kültürel unsurları da bu Kafkas halklarına taşımışlardır. Bu kültürel difüzyon da Davut Peygamber’in Nart kahramanı Demirci Debet karakterine dönüşmesine yardımcı olmuş olmalıdır.